

Wykaz źródeł i literatury

I. Akty prawne

1. Ustawa z dnia 18 grudnia 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu (Dz. U. RP z 1919 r., Nr 2, poz. 7)
2. Traktat między Głównymi Mocarstwami Sprzymierzonymi i Stowarzyszonymi a Polską podpisany w Wersalu 28 czerwca 1919 r. (Dz. U. RP z 1920 r., Nr 110, poz. 728)
3. Ustawa z dnia 17 marca 1921 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1921 r., Nr 44, poz. 267)
4. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym (Dz. U. RP z 1927 r., Nr 53, poz. 468)
5. Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 5 kwietnia 1928 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o uporządkowaniu stanu prawnego w organizacji gmin wyznaniowych żydowskich na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej z wyjątkiem województwa śląskiego (Dz. U. RP z 1928 r., Nr 52, poz. 500)
6. Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 24 października 1930 r. w sprawie regulaminu wyborczego dla wyboru organów gmin wyznaniowych żydowskich na obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem województwa śląskiego (Dz. U. RP z 1930 r., Nr 75, poz. 592)
7. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 października 1932 r. - Prawo o ustroju adwokatury (Dz. U. z 1932 r., Nr 86, poz. 733)
8. Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 13 lutego 1934 r. w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie zmiany przepisów, dotyczących egzaminu na czeladnika (Dz. U. z 1934 r., Nr 15, poz. 123)
9. Ustawa z dnia 10 marca 1934 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym (Dz. U. RP z 1934 r., Nr 40, poz. 350)
10. Ustawa z dnia 17 kwietnia 1936 r. o uboju zwierząt gospodarskich w rzeźniach (Dz. U. RP z 1936 r., Nr 29, poz. 237)

11. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 26 sierpnia 1936 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz Ministrem Spraw Wewnętrznych o sposobach i warunkach uboju rytualnego zwierząt gospodarskich (Dz. U. RP z 1936 r., Nr 70, poz. 504)
12. Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 5 września 1936 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych o warunkach obrotu mięsem, pochodzącym z uboju rytualnego (Dz. U. RP z 1936 r., Nr 70, poz. 505)
13. Ustawa z 4 maja 1938 r. – Prawo o ustroju advokatury (Dz. U. RP z 1938 r., Nr 33, poz. 289)
14. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 4 czerwca 1938 r. o zamknięciu list adwokatów i list aplikantów adwokackich (Dz. U. z 1938 r., Nr 40, poz. 334)

II. Literatura

1. Alter W., *Antysemityzm gospodarczy w świetle cyfr*, Warszawa 1937.
2. Asz N., *W obronie rytualnego uboju*, Warszawa 1936.
3. Bronsztejn S., *Ludność żydowska w Polsce w okresie międzywojennym: studium statystyczne*, Wrocław 1963.
4. Brzeziński F., *Prawa mniejszości. Komentarz do Traktatu z dn. 28 czerwca 1919 r. pomiędzy Polską a głównymi mocarstwami*, Warszawa 1920.
5. Bychowski Z., *Ubój rytualny z punktu widzenia humanitarnego i sanitarnego: referat wygłoszony na Komisji Specjalnej Rady Miejskiej miasta stołecznego Warszawy dla zbadania całokształtu zagadnienia rzeźnianego w Warszawie dnia 22.02.1928*, Warszawa 1936.
6. Chałupczak H., *Mniejszości narodowe w Polsce 1918-1995*, Lublin 1998.
7. Chojnowski A., *Koncepcje polityki narodowościowej rządów polskich w latach 1921-1939*, Wrocław 1979.
8. Diamant J., *W ślepej uliczce. Agonja gospodarcza Żydów w Polsce*, Kraków 1933.
9. Eisenbach A., *Kwestia równouprawnienia Żydów w Królestwie Polskim*, Warszawa 1972.

10. Eisenbach A., *Z dziejów ludności żydowskiej w Polsce w XVIII i XIX w.*, Warszawa 1983.
11. Fuks M., *Żydzi w Polsce. Dawniej i dziś*, Poznań 2000.
12. Ganszyniec R., *Ghetto ławkowe*, Lwów 1937.
13. Garncarska-Kadary B., *Żydowska ludność pracująca w Polsce 1918-1939*, Warszawa 2001.
14. Graboń A., *Problematyka żydowska na łamach prasy akademickiej w okresie międzywojennym*, Kraków 2008.
15. Greenwald Z., *Bramy Halachy. Religijne prawo żydowskie*, Kraków 2005.
16. Haduch H., *Ustawa o spoczynku niedzielnym a Żydzi*, Poznań 1923.
17. *Historia państwa i prawa Polski. T. III od rozbiorów do uwłaszczenia*, praca zbiorowa pod red. J. Bardacha i M. Senkowskiej-Gluck, Warszawa 1981.
18. Joskowicz P. M., *Opowieść o radości i cierpieniu*, Warszawa 1996.
19. Kameraz-Kos N., *Święta i obyczaje żydowskie*, Warszawa 2008.
20. Klugman A., *Żyd – co to znaczy?*, Warszawa 2003.
21. Kopaliński W., *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych*, Warszawa 1980.
22. Koredczuk J., *Numerus clausus w adwokaturze polskiej okresu międzywojennego*, [w:] *Mniejszości narodowe. Problemy ustrojowo-prawne – Materiały VIII Konferencji historyków państwa i prawa. Łągów 8-11 lipca 2004*, Wrocław 2005.
23. Krasowski K., *Związki wyznaniowe w II Rzeczypospolitej. Studium Historycznoprawne*, Warszawa 1988.
24. Krasuski J., *Historia Niemiec*, Wrocław 2008.
25. Mauersberg S., *Szkolnictwo powszechne dla mniejszości narodowych w Polsce w latach 1918-1939*, Wrocław 1968.
26. Natkowska M., *Numerus clausus, getto ławkowe, numerus nullus, „paragraf aryjski”*. *Antysemityzm na Uniwersytecie Warszawskim 1931-39*; Warszawa 1999.
27. Orlicki J., *Szkice z dziejów stosunków polsko-żydowskich 1918-1948*, Szczecin 1983.
28. Osuchowski J., *Prawo wyznaniowe Rzeczypospolitej Polskiej 1918-1939*, Warszawa 1967.

29. Paprocki F., *Wielkie Księstwo Poznańskie w okresie rządów Flottwella (1830-1841)*, Poznań 1970.
30. Pawlak J., *Żydzi w dokumentach administracji państwowej w dwudziestoleciu międzywojennym (1918-1939)*, Toruń 2007.
31. Piątkowski S., *Dni życia, dni śmierci. Ludność żydowska w Radomiu w latach 1918-1950*, Warszawa 2006.
32. Piekarski S., *Wyznania religijne w Polsce*, Warszawa 1927.
33. *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, wydanie trzecie poprawione Biblia Tysiąclecia, oprac. Zespół Biblistów w Polsce, wyd. Pallottinum, Poznań-Warszawa 1990.
34. Sawicki J., *Studia nad położeniem prawnym mniejszości religijnych w państwie polskim*, Warszawa 1937.
35. Schiper I., *Dzieje handlu żydowskiego na ziemiach polskich*, Warszawa 1937.
36. Szablicka-Żak J., *Szkolnictwo i oświata w pracach Sejmu Ustawodawczego II Rzeczypospolitej*, Warszawa 1997.
37. Tomaszewski J., *Niepodległa Rzeczypospolita [w:] Najnowsze dzieje Żydów w Polsce w zarysie do 1950 r.*, pod red. J. Tomaszewskiego, Warszawa 1993.
38. Tomaszewski J., *Mniejszości narodowe w Polsce w XX w.*, Warszawa 1991.
39. Tomaszewski J., *Ojczyzna nie tylko Polaków. Mniejszości narodowe w Polsce w latach 1918 – 1939*, Warszawa 1985.
40. Unterman A., *Encyklopedia tradycji i legend żydowskich*, Warszawa 2003.
41. Wouk H., *To jest mój Bóg. Judaizm: wiara, prawo, etyka*, Warszawa 2002.
42. Wróbel P., *Przed odzyskaniem niepodległości [w:] Najnowsze dzieje Żydów w Polsce w zarysie do 1950 r.*, pod red. J. Tomaszewskiego, Warszawa 1993.
43. Wróbel P., *Zarys dziejów Żydów na ziemiach polskich w latach 1880-1918*, Warszawa 1991.
44. Wyszczelski L., *O Polsce w Wersalu*, Toruń 2008.
45. *Z mądrości Talmudu*, oprac. Sz. Datner, A. Kamińska, Warszawa 1988.
46. Żebrowski R., *Spółeczeństwo żydowskie w II Rzeczypospolitej [w:] Studia z dziejów Żydów w Polsce. T. 1. Materiały edukacyjne dla szkół średnich i wyższych*, pod red. Z. Borzymińskiej, Warszawa 1995.

III. Artykuły czasopiśmiennicze

1. Jeziorny D., *Ochrona prawa mniejszości*, *Acta Universitatis Lodzensis*, 1995, Folia Historica 54.
2. Kawalec G., *Szkolnictwo żydowskie w Drugiej Rzeczypospolitej (1918-1939)*, *Rocznik Komisji Nauk Pedagogicznych*, T. 56, Kraków 2003.
3. Kotowski R., *Z dziejów społeczności żydowskiej Sandomierza w latach 1918-1939*, *Kwartalnik historii Żydów*, marzec 2008 Nr 1 (225), Warszawa 2008.
4. Ogonowski J., *Problem uprawnień językowych Żydów w II Rzeczypospolitej*, *Sprawy Narodowościowe tom V 1996*, z. 2 (9).
5. Spyra J., *Józefińskie reformy statusu ludności żydowskiej na Śląsku Austriackim i ich konsekwencje*, *Studia Judaica* 6, 2003 nr 2 (12).
6. Wasiluk J., *Szkolnictwo żydowskie w Drugiej Rzeczypospolitej, Pogranicze*. *Studia Społeczne*, T. III, Białystok 1993.
7. Woźniak M., *Żydowskie szkoły w II Rzeczypospolitej. Zarys problematyki*, *Acta Universitatis Wratislaviensis Prace Pedagogiczne CIII*, Wrocław 1994.
8. Zieliński K., *Szkolnictwo żydowskie w Polsce w latach 1918-1939*, *Almanach Historyczny t. 5*, Kielce 2003.

IV. Strony internetowe

1. <http://kopalniawiedzy.pl/kaszrut-prawa-judaizm-zydzi-5153.html>
2. <http://www.rp.pl/artykul/120621,171908.html>
3. <http://www.wprost.pl/ar/150709/90-rocznica-konferencji-pokojowej-w-Paryzu>
4. <http://www.zwoje-scrolls.com/zwoje09/text07p.htm>
5. <http://www.zydziwpolsce.edu.pl/panel09.html>
6. <http://www.zydziwpolsce.edu.pl/panel10.html>
7. <http://www.zydziwpolsce.edu.pl/panel12.html>

Spis rysunków

- Rysunek 1. Ortodoksyjni Żydzi witają chlebem i solą marszałka Józefa Piłsudskiego (Dęblin 1920 r.)
- Rysunek 2. Zarząd żydowskiej gminy wyznaniowej w Skierniewicach
- Rysunek 3. Prezydent RP Gabriel Narutowicz po złożeniu przysięgi w Sejmie
- Rysunek 4. Ester Rachel Kamińska z córką Idą
- Rysunek 5. Cheder
- Rysunek 6. Komitet *Jidiszer Wisnszaflecher Institut* w Wilnie przed budynkiem Instytutu, podczas jego budowy w 1929 r.
- Rysunek 7. Profesor Mojżesz Schorr w Brześciu nad Bugiem w 1930 r.
- Rysunek 8. Indeks należący do studenta żydowskiego
- Rysunek 9. Kartka rezerwująca miejsce chrześcijańskim studentom
- Rysunek 10. Nagonka na nauczycieli - Żydów
- Rysunek 11. Kram na Rynku w Gorlicach (1932 r.)
- Rysunek 12. Handlarz uliczny w Warszawie
- Rysunek 13. Antysemicka propaganda
- Rysunek 14. Stragan żydowski na ulicy Mostowej w Warszawie, 1937 r.
- Rysunek 15. XV-wieczne przedstawienie rytualnego uboju zwierząt – *szechity*

Spis tabel

- Tabela 1. Struktura narodowościowa ludności Polski w 1931 r. (szacunek).
- Tabela 2. Rozkład godzin przedmiotów ogólnokształcących w chederze zreformowanym.
- Tabela 3. Program nauczania w szkołach powszechnych CISzO w roku szkolnym 1924/1925.
- Tabela 4. Udział procentowy studentów Żydów wśród ogółu studiujących oraz ich struktura według kierunków studiów w Polsce.
- Tabela 5. Ludność żydowska zawodowo czynna poza rolnictwem w województwach centralnych, wschodnich i południowych 1931 r.
- Tabela 6. Ogół ludności i nieżydowska jej część czynna w zawodach pozarolniczych w województwach centralnych, wschodnich i południowych w 1931 r.

- Tabela 7. Ludność zatrudniona w służbie publicznej, kościele, organizacjach i instytucjach społecznych, w centralnej, wschodniej i południowej dzielnicy w 1931 r.
- Tabela 8. Ludność żydowska i nieżydowska w handlu towarowym w Polsce w 1931 r.

Spis wzorów

- Wzór 1. Pozwolenie na ubój